

Barbora Oplatková: Porovnání populační vlny v 70. letech 20. století a v prvním desetiletí 21. století v ČR.

Bakalářská práce - Posudek oponenta

Námětem práce Barbory Oplatkové je porovnání dvou období, která se společně vyznačovala vzestupem počtu narozených dětí a také vzestupem úrovně plodnosti žen. V obou případech stála v pozadí tohoto vzestupu jednak příznivá skladba ženské populace, jednak určitá záměrná propopulační opatření soudobé vlády. Cílem autorky bylo obě období porovnat, a to zejména po stránce populačního klimatu předcházejícího případně provázejícího studovaného období, a také komparovat opatření populační politiky. Přitom se pokusila ukázat rozdíly, které mezi oběma obdobími byly, a pomocí standardizovaných dat ukázat i rozdílný průběh obou populačních vln po stránce demografické. Jde o téma aktuální a zajímavé, které si rozhodně zaslouží pozornost.

Po formální stránce je práce předložena v pěkné grafické úpravě, obsahuje všechny požadované náležitosti, je členěna do částí logicky a má požadovaný rozsah (47 stran). Do textu je vloženo 12 obrázků a 10 tabulek, vesměs v pěkné grafické úpravě. Také po formální stránce práce splňuje požadavky kladené na závěrečné práce. Obsahuje úvod, v němž autorka formuluje výzkumnou hypotézu, na základě které pak volila výzkumné metody. Dále uvádí zdroje použitých dat a představuje metody, které při zpracování použila – jde v zásadě o metody analýzy plodnosti žen dle věku a přímou standardizaci. V teoretické části stručně představuje pojmy, s nimiž pracuje – populační klima, populační, rodinnou a sociální politiku, a také stručně přibližuje vývoj plodnosti v ČR po roce 1945. Zde se vesměs opírá o relevantní demografickou resp. sociologickou literaturu.

Následují stěžejní tři kapitoly, v nichž autorka téma rozpracovává. Přitom volí vždy metody adekvátní zkoumané otázce. V části věnované populačnímu klimatu vychází z dobových sociologických výzkumů, v kapitole věnované analýze plodnosti pomocí přímé standardizace ukazuje, o kolik se zvýšil počet narozených dětí po odstranění vlivu změn věkové struktury žen a ukazuje rozdíly mezi oběma obdobími, sleduje posun časování rození dětí do vyššího věku a změny v legitimitě narozených dětí. K tomu používá adekvátních ukazatelů.

V závěrečném shrnutí autorka stručně zopakovala závěry, k nimž dospěla v analytické části a z nichž vyplývá, že vhodně zvolená a časovaná populační resp. rodinná politika může vytvořit propopulační klima a přispět k realizaci rodičovských plánů jen v případě, kdy citlivě reaguje na potřeby rodičů, které se ale v čase mění.

Celkově lze říci, že Barbora Oplatková zpracovala zvolené téma standardně, zvolila vhodné metodické postupy a při interpretaci se nedopustila chyb. Je ale škoda, že dané téma nezpracovala přeci jen detailněji. Nabízelo se například porovnat pomocí přímé standardizace obě populační vlny vcelku, neporovnávat jen jeden z analyzovaných jedenácti roků, které byly do rozboru za každé období zahrnuty. Podle mého názoru by bylo zajímavé sledovat i tento v

ývoj vždy za všechny roky a sledovat trend. Z nezkušenosti autorky zůstaly v textu i některé gramatické prohřešky (např. 2. věta posledního odstavce na straně 10 získala nezamýšlený smysl nesprávnou shodou), lze nalézt i stylistické neobratnosti (např. vůbec první úvodní věta na straně 3), na straně 11, úvod části 3.3, je zřejmě zaměněno krizové období za kritické. V obrázcích 5 a 6 mohl být stejný počet desetinných míst u stupnice na ose y; tato stupnice je vůbec poněkud neobvyklá (obvykle se i u pětiletých věkových skupin uvádí průměr na ženu nebo na 1000 žen).

Přes uvedené výhrady autorka prokázala, že rozumí studované problematice, orientuje se ve studované literatuře a dokáže vhodně používat demografické nástroje k řešení výzkumné otázky.

Podle mého názoru splňuje práce Barbory Oplatkové „*Porovnání populační vlny v 70. letech 20. století a v prvním desetiletí 21. století v ČR*“ nároky kladené na bakalářské práce v oboru demografie a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 1. června 2015

Doc. RNDr. Ludmila Fialová, CSc.